

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

25. února 2025 *

„Řízení o předběžné otázce – Zmrazení nebo snižování platů ve vnitrostátní veřejné správě – Opatření týkající se konkrétně soudců – Článek 2 SEU – Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU – Článek 47 Listiny základních práv Evropské unie – Povinnosti členských států stanovit prostředky nezbytné k zajištění účinné právní ochrany – Zásada nezávislosti soudců – Pravomoc zákonodárné a výkonné moci členských států stanovit způsoby určení platu soudců – Možnost odchýlit se od těchto způsobů – Podmínky“

Ve spojených věcech C-146/23 [Sąd Rejonowy w Białymstoku] a C-374/23 [Adoreikė]ⁱ,

jejichž předmětem jsou dvě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Okresního soudu v Bělostoku (Sąd Rejonowy w Białymstoku, Polsko) (C-146/23) ze dne 10. března 2023, došlým Soudnímu dvoru dne 10. března 2023, a rozhodnutím Krajského správního soudu ve Vilniusu (Vilniaus apygardos administracinis teismas, Litva) (C-374/23) ze dne 1. června 2023, došlým Soudnímu dvoru dne 13. června 2023, v řízeních

XL

proti

Sąd Rejonowy w Białymstoku (C-146/23),

a

SR,

RB

proti

Lietuvos Respublika (C-374/23),

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení: K. Lenaerts, předseda, T. von Danwitz, místopředseda, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos, M. L. Arastey Sahún, N. Jääskinen, D. Gratsias a M. Gavalec (zpravodaj), předsedové senátů, E. Regan, J. Passer, Z. Csehi a O. Spineanu-Matei, soudci,

* Jednací jazyky: polština a litevština.

ⁱ Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádné ze zúčastněných stran.

generální advokát: A. M. Collins,

za soudní kancelář: M. Siekierzyńska, radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 12. března 2024,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za XL: sám XL,
- za polskou vládu: B. Majczyna a S. Żyrek, jako zmocněnci,
- za litevskou vládu: K. Dieninis, S. Grigonis a V. Kazlauskaitė-Švenčionienė, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi: K. Herrmann, A. Steiblytė a P. Van Nuffel, jako zmocněnci,

po vypořádaní stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 13. června 2024,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu článku 2 a čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, jakož i článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tyto žádosti byly předloženy v rámci sporu mezi soudcem XL a Okresním soudem v Bělostoku (Sąd Rejonowy w Białymstoku, Polsko) (věc C-146/23) a sporu mezi soudkyněmi SR a RB na jedné straně a Litevskou republikou (Lietuvos Respublika) na straně druhé (věc C-374/23), které se týkají výše jejich platu.

Právní rámec

Polské právo

- 3 Článek 178 Ústavy Polské republiky (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej) týkající se nezávislosti soudců stanoví:
  - „1. Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí a podléhají pouze ústavě a zákonům.
  - 2. Soudci mají zajištěny pracovní podmínky a odměnu odpovídající důstojnosti jejich funkce a rozsahu jejich povinností.
  - 3. Soudci nesmí být členem politické strany ani odborové organizace a nesmí vykonávat veřejnou činnost neslučitelnou se zásadou nezávislosti soudů a soudců.“

- 4 Zákon o organizaci obecných soudů (ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych) ze dne 27. července 2001 (Dz. U. z roku 2001, č. 98, položka 1070), ve znění použitelném na spor v původním řízení ve věci C-146/23 (dále jen „zákon o organizaci obecných soudů“), obsahuje článek 91 týkající se platů soudců, který zní následovně:

„[...]

§ 1c. S výhradou § 1d je základem pro určení platu soudců v daném roce průměrná mzda za druhé čtvrtletí předchozího roku, zveřejněná v [Úředním věstníku Polské republiky ‚Monitor Polski‘ (Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej ‚Monitor Polski‘)] předsedou [Ústředního statistického úřadu (Główny Urząd Statystyczny, Polsko)] v souladu s čl. 20 bodem 2 [zákona o starobních a jiných důchodech vyplácených z Fondu sociálního zabezpečení (ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) ze dne 17. prosince 1998 (Dz. U. z roku 1998, č. 162, položka 1118)].

§ 1d. Je-li průměrný plat podle § 1c nižší než průměrná mzda zveřejněná za druhé čtvrtletí předchozího roku, vychází se ze základu pro určení platové základny soudce v dosavadní výši.

§ 2. Plat soudce je stanoven podle platových tarifů, jejichž výše je stanovena pomocí násobků základu pro stanovení platové základny uvedené v § 1c. Základní platové tarify pro jednotlivé funkce soudců a násobky používané pro stanovení platové základny soudců v jednotlivých platových třídách jsou uvedeny v příloze tohoto zákona.

[...]

§ 6. V souvislosti se svou funkcí má soudce nárok na příspěvek na výkon funkce.

§ 7. Plat soudců se dále liší v závislosti na příplatku za odpracované roky, který od šestého roku výkonu funkce činí 5 % platové základny a ročně se zvyšuje o 1 %, a to až do výše 20 % platové základny.

[...]“

- 5 Článek 8 zákona o zvláštních opatřeních k provádění zákona o rozpočtu na rok 2022 (ustawa o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022) ze dne 17. prosince 2021 (Dz. U. z roku 2021, položka 2445, dále jen „průvodní zákon ke státnímu rozpočtu na rok 2022“) zněl:

„1. V roce 2022 je základem pro stanovení platové základny soudců uvedené v čl. 91 § 1c [zákona o organizaci obecných soudů] průměrná mzda za druhé čtvrtletí roku 2020, oznámená ve sdělení předsedy Ústředního statistického úřadu.

2. Základ uvedený v odstavci 1 se zvyšuje o částku 26 [polských zlotých (PLN) (přibližně 6 eur)].

3. Pokud zvláštní předpisy odkazují na platovou základnu soudců uvedenou v čl. 91 odst. 1c [zákona o organizaci obecných soudů], odpovídá tato platová základna v roce 2022 průměrné mzdě za druhé čtvrtletí roku 2020, oznámené ve sdělení předsedy Ústředního statistického úřadu a zvýšené o 26 PLN.

4. Pokud zvláštní předpisy odkazují na plat soudců, odpovídá tento plat v roce 2022 platu vypočtenému podle odstavců 1 a 2.“
- 6 Článek 8 zákona o zvláštních opatřeních k provádění zákona o rozpočtu na rok 2023 (ustawa o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023) ze dne 1. prosince 2022 (Dz. U. z roku 2022, položka 2666, dále jen „průvodní zákon ke státnímu rozpočtu na rok 2023“), stanovil:
- „1. V roce 2023 je základem pro určení platové základny soudců uvedené v čl. 91 § 1c [zákona o organizaci obecných soudů] částka ve výši 5 444,42 PLN (přibližně 1274 eur).
2. Pokud zvláštní předpisy odkazují na platovou základnu soudců uvedenou v čl. 91 § 1c [zákona o organizaci obecných soudů], bere se za tuto platovou základnu v roce 2023 částka ve výši 5 444,42 PLN.“

Litevské právo

- 7 Článek 3 zákona o platech soudců Litevské republiky (Lietuvos Respublikos teisėjų darbo apmokėjimo įstatymas) ze dne 6. listopadu 2008 (Žin., 2008, č. 131-5022, dále jen „zákon o platech soudců“), ve znění použitelném na spor v původním řízení, stanovil, že se pro výpočet platu soudců použije platová základna politických představitelů státu, soudců, státních úředníků a státních zaměstnanců a zaměstnanců státních a obecních rozpočtových institucí, kterou pro daný rok stanoví parlament Litevské republiky na návrh vlády tohoto členského státu. Tato platová základna nesměla být nižší než platová základna za předchozí rok, s výjimkou mimořádných okolností. Musela být stanovena s přihlédnutím k průměrné roční míře inflace v předchozím roce, která se vypočítala na základě národního indexu spotřebitelských cen, k výši měsíční minimální mzdy a k vlivu dalších faktorů ovlivňujících výši a vývoj průměrné mzdy ve veřejném sektoru.
- 8 Článek 4 odst. 2 zákona o platech soudců stanovil, že plat soudců obecných a specializovaných soudů se skládá z platové základny, z příplatku za odpracované roky ve veřejném sektoru, z odměny za práci a pracovní pohotovost ve dnech pracovního klidu a o svátcích a za zastupování a konečně z příplatku za zvýšenou pracovní zátěž.
- 9 Plat soudců krajských soudů (apygardos teismai, Litva) se počítal jako součin platové základny a platového koeficientu, který podle hlavy II přílohy tohoto zákona činil pro tyto soudce 17,2.

Spory v původním řízení a předběžné otázky

Věc C-146/23

- 10 Dne 4. prosince 2003 byl XL jmenován soudcem Okresního soudu v Suvalkách (Sąd Rejonowy w Suwałkach, Polsko). Od 3. dubna 2007 vykonává svou funkci u Okresního soudu v Bělostoku (Sąd Rejonowy w Białymstoku). Jeho základní odměna za práci se skládá ze základu pro výpočet základního platu (platová základna) vynásobeného koeficientem 2,5 a mimo jiné z příplatku za odpracované roky odpovídajícímu 20 % základního platu. Jeho platová základna činila 5 050,48 PLN (přibližně 1181 eur) v roce 2022 a 5 444,42 PLN (přibližně 1274 eur) v roce 2023.

- 11 XL tedy pobíral měsíční plat ve výši 15 151,44 PLN (přibližně 3544 eur) od července do listopadu 2022, měsíční plat ve výši 15 033,51 PLN (přibližně 3517 eur) za prosinec 2022 a měsíční plat ve výši 16 333,26 PLN (přibližně 3821 eur) za leden 2023.
- 12 XL poté, co mu zaměstnavatel na jeho žádost sdělil, že kdyby byl jeho plat vypočten v souladu s čl. 91 § 1c zákona o organizaci obecných soudů, obdržel by o 10 000 PLN (přibližně 2339 eur) více, než činil jeho plat v období od 1. července 2022 do 31. ledna 2023, podal proti Okresnímu soudu v Bělostoku (Sąd Rejonowy w Białymstoku) žalobu k uvedenému soudu, který je předkládajícím soudem, a domáhal se vyplacení této částky spolu se zákonnými úroky z prodlení.
- 13 Předkládající soud nejprve připomíná, že z rozsudku ze dne 27. února 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, body 42 až 45), vyplývá, že skutečnost, že soudci pobírají plat úměrný významu funkcí, které vykonávají, představuje významnou záruku nezávislosti soudců. Uvedený soud má za to, že tato záruka musí být respektována i v případě, že změny vnitrostátní právní úpravy týkající se určení platu soudců vedou ke zhoršení jejich materiální situace v důsledku trvalého snížení jejich platu.
- 14 Předkládající soud dále zdůrazňuje, že čl. 91 § 1c zákona o organizaci obecných soudů stanoví, že platová základna soudců pro daný rok je určena objektivně na základě průměrné mzdy za druhé čtvrtletí předchozího roku, jak byla sdělena předsedou Ústředního statistického úřadu.
- 15 Dodává, že tento mechanismus určení platové základny soudců byl však nedávno změněn, a to hned třikrát. Pro rok 2021 tak byla platová základna stanovena na základě průměrné mzdy za druhé čtvrtletí roku „n – 2“, tedy druhé čtvrtletí roku 2019, a nikoli na základě průměrné mzdy za druhé čtvrtletí roku „n – 1“, tedy druhé čtvrtletí roku 2020, což mělo za následek „zmrazení“ valorizace platu soudců. Pro rok 2022 byla použita průměrná mzda za druhé čtvrtletí roku 2020, navýšená o 26 PLN. Konečně pro rok 2023 byl plat soudců vypočten nikoli na základě průměrné mzdy za druhé čtvrtletí roku 2022, ale na základě základní částky stanovené polským zákonodárcem.
- 16 Předkládající soud zdůrazňuje, že polská vláda odůvodnila tyto změny hospodářskou situací v Polsku, kterou v roce 2021 zapříčinila pandemie covidu-19 a v roce 2023 tato pandemie a invaze Ruské federace na Ukrajinu. Naproti tomu nebyl uveden žádný konkrétní důvod pro rok 2022.
- 17 Předkládající soud dále uvádí, že první předsedkyně Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy, Polsko), předseda Nejvyššího správního soudu (Naczelny Sąd Administracyjny, Polsko) a Národní rada soudnictví (Krajowa Rada Sądownictwa, Polsko) podali k Ústavnímu soudu (Trybunał Konstytucyjny, Polsko) tři samostatné ústavní stížnosti, kterými se domáhali určení, že článek 8 průvodního zákona ke státním rozpočtu na rok 2023 je protiústavní. V těchto třech ústavních stížnostech v podstatě tvrdili, že tento článek porušuje záruky, které soudcům zaručují plat odpovídající důstojnosti jejich funkce, zásadu nezávislosti soudců a zásadu ochrany nabytých práv a důvěry ve stát. Uvedený článek totiž podle jejich názoru stanoví metodu určení platové základny soudců, kterážto je v rozporu s jejich právem pobírat plat určený na základě objektivních kritérií, která jsou nezávislá na jakémkoli svévolném rozhodnutí zákonodárce, a odpovídající důstojnosti jejich funkce. Vzhledem k tomu, že základní výši platu soudců určuje každý rok zákonodárce, model přijatý k určení tohoto platu je do určité míry nepředvídatelný. Kromě toho uvedli, že ačkoli „zmrazení“ mezd mělo být zavedeno jen dočasně, jeho zachování pro rok 2023 prokazuje úmysl trvale snížit plat soudců, což je v rozporu s čl. 178 odst. 2 Ústavy Polské republiky.

Konečně jakýkoli zásah do fungování a organizace soudní moci může být podle jejich názoru proveden pouze výjimečně a musí být výsledkem koordinovaného postupu zákonodárné a soudní moci.

- 18 Předkládající soud, který má jakožto zaměstnavatel soudce XL za to, že není oprávněn upustit od použití napadených vnitrostátních ustanovení, souhlasí s argumenty uvedenými v předchozím bodě. Je toho názoru, že zásah do nezávislosti soudců v projednávaném případě spočívá v tom, že valorizace jejich platu je již po tři roky trvale „zmrazena“ a v roce 2023 byl fakticky opuštěn mechanismus určení platu soudců na základě průměrné mzdy za druhé čtvrtletí předchozího roku, upravený v čl. 91 § 1c zákona o organizaci obecných soudů. Předkládající soud má za to, že tento trvalý, opakovaný a významný vývoj platu soudců je vzhledem ke stabilnímu stavu veřejných financí Polské republiky neodůvodněný a jeho cílem je podrobit si nezávislou a autonomní soudní moc, aby jednala svévolně podle politického zadání výkonné a zákonodárné moci.
- 19 Stejně jako XL je předkládající soud toho názoru, že rozsudek ze dne 27. února 2018, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117), a rozsudek ze dne 7. února 2019, *Escribano Vindel* (C-49/18, EU:C:2019:106), nelze na projednávanou věc použít, jelikož v projednávaném případě je odchylka od mechanismu určení platu soudců trvalá, a nikoli dočasná, jako tomu bylo ve věcech, v nichž byly vydány uvedené rozsudky, a jelikož se týká především soudců, čemuž tak v uvedených věcech nebylo.
- 20 Za těchto podmínek se Okresní soud v Bělostoku (Sąd Rejonowy w Białymstoku) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být článek 2 [SEU], který stanoví hodnoty, na nichž je Evropská unie založena, s odkazem na dodržování zásad právního státu, a čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec [SEU] ve spojení s článkem 47 [Listiny], podle kterého členské státy zaručí účinnou právní ochranu založenou na právu na přístup k nezávislému a nestrannému soudu, vykládány v tom smyslu, že zásada nezávislosti soudců brání vnitrostátní právní úpravě, která se v zájmu omezení rozpočtových výdajů odchyluje od mechanismu určování platu soudců na základě objektivních kritérií, která jsou nezávislá na svévolných zásazích výkonné a zákonodárné moci, a má za následek trvalé snižování platu soudců, což je v rozporu s ústavními zárukami, které mají zajistit, aby soudci dostávali plat odpovídající důstojnosti jejich funkce a rozsahu jejich povinností a aby výkon spravedlnosti zajišťovaly nezávislé soudy a nezávislí soudci?“

- 21 V odpovědi na žádost Soudního dvora o informace, která se týkala mimo jiné toho, jaký dopad může mít na žádost o rozhodnutí o předběžné otázce rozsudek Ústavního soudu (Trybunał Konstytucyjny) ze dne 8. listopadu 2023 (věc č. K 1/23), v němž bylo konstatováno, že článek 8 průvodního zákona ke státnímu rozpočtu na rok 2023 není v souladu s čl. 178 odst. 2 Ústavy Polské republiky, předkládající soud uvedl, že hodlá na této žádosti setrvat, jelikož Ústavní soud (Trybunał Konstytucyjny) se nezabýval tím, zda je tento článek 8 v souladu se zásadou nezávislosti soudců, která je uvedena v odstavci 1 tohoto článku 178. Uvedený rozsudek se mimoto podle jeho názoru týká pouze průvodního zákona ke státnímu rozpočtu na rok 2023, zatímco spor v původním řízení zahrnuje i určení, zda tuto zásadu respektuje průvodní zákon ke státnímu rozpočtu na rok 2022.

Věc C-374/23

- 22 SR a RB, které jsou soudkyněmi u Krajského soudu ve Vilniusu (Vilniaus apygardos teismas, Litva), podaly ke Krajskému správnímu soudu ve Vilniusu (Vilniaus apygardos administracinis teismas, Litva), který je předkládajícím soudem, žaloby na náhradu škody proti Litevské republice a domáhaly se zaplacení ve výši 74 286,09 eura v případě SR a náhrady škody ve výši 95 620,17 eura v případě RB. Soudkyně SR a RB tvrdí, že stanovení jejich platu závisí na politické vůli výkonné a zákonodárné moci a je mimo jiné v rozporu s ústavní zásadou nezávislosti soudců.
- 23 SR a RB poukazují na neexistenci právního mechanismu, který by soudu nebo soudci umožňoval donutit výkonnou a zákonodárnou moc, aby stanovily důstojný plat založený na vnitrostátních ekonomických ukazatelích a odpovídající odpovědnosti soudců, jakož i přísným omezením, která jsou jim uložena, zejména pokud jde o výkon jiné činnosti.
- 24 Litevská republika tvrdí, že plánování státního rozpočtu a zejména výše platu státních úředníků a zaměstnanců ve veřejném sektoru patří mezi pravomoci vlády stanovené Ústavou Litevské republiky. Dále uvádí, že platová základna těchto úředníků a zaměstnanců se stanovuje každoročně v závislosti na zdrojích a finančních omezeních státu, takže stát nemohl zvýšit tuto platovou základnu rychleji, než jak učinil. Kromě toho od roku 2018 do roku 2023 se uvedená platová základna pravidelně zvyšovala a měla přímý ekonomický dopad na mzdy v soukromém sektoru a na vnitrostátní průměrnou mzdu, jakož i významný dopad na růst mzdových nákladů soudů. Tento členský stát je konečně toho názoru, že stanovení režimu odměňování soudců spadá do diskreční a výlučné ústavní pravomoci státu a jeho orgánů.
- 25 Předkládající soud uvádí, že na základě použití článku 3 zákona o platech soudců ve spojení s jeho přílohou se plat soudců krajských soudů (apygardos teismai) určí jako součin základní částky, která činila 181 eur pro rok 2022 a 186 eur pro rok 2023, a platového koeficientu 17,2, přičemž tento koeficient se od 1. října 2013 nezměnil, s výjimkou koeficientu platného pro soudce okresních soudů (apylinkės teismai, Litva).
- 26 Předkládající soud poznamenává, že bez započtení příplatku za odpracované roky činil plat soudců krajských soudů (apygardos teismai) 2 440,85 eura (brutto) v roce 2008 a 2 362 eur (brutto) v roce 2021, a to s přihlédnutím k daňové reformě, která proběhla v roce 2019. Zatímco tedy platy soudců podle všeho vzrostly přibližně o 8 % za třináct let, nominální plat soudce se ve skutečnosti snížil o 3,2 % pouze v důsledku této daňové reformy. Mimoto od konce roku 2021 se podle předkládajícího soudu plat soudců snižuje a blíží se vnitrostátní průměrné mzdě. V prvním čtvrtletí roku 2022 totiž vnitrostátní průměrná mzda činila 1 729,90 eura a průměrný plat soudce činil 3 113,20 eura. Na soudce jsou navíc kladeny poměrně vysoké požadavky, které spočívají zejména v tom, že se musí chovat bezúhonně, musí vykonávat svou funkci za stejný měsíční plat bez ohledu na pracovní zátěž a nesmí vykonávat jiné činnosti, s výjimkou pedagogických a tvůrčích činností.
- 27 Předkládající soud dále uvádí, že podle doporučení týkajících se maximální výše odměn za pomoc advokáta nebo advokátního koncipienta v občanskoprávních věcech, která byla v roce 2004 schválena ministrem spravedlnosti Litevské republiky a radou Litevské advokátní komory, činí hodinová odměna advokáta 179,9 eura, zatímco hrubý hodinový plat soudce krajského soudu (apygardos teismas, Litva) bez příplatku za odpracované roky činí přibližně 20 eur. Takový rozdíl podle jeho názoru diskriminuje tyto soudce oproti právníkům vykonávajícím srovnatelná povolání, což je v rozporu se zásadou rovnosti a s článkem 2 SEU.

- 28 Předkládající soud konečně uvádí, že z rozsudku ze dne 27. února 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117), vyplývá, že nezávislost soudců znamená, že plat vnitrostátních soudců se určuje podle kritérií nezávislých na svévolném zásahu výkonné a zákonodárné moci a výše platu soudců je úměrná významu funkce, kterou vykonávají, čemuž tak v projednávaném případě není.
- 29 V této souvislosti uvedený soud tvrdí, že je povinen ověřit, zda je vnitrostátní režim odměňování soudců, který přímo závisí na politické vůli zákonodárné a výkonné moci, v souladu s unijním právem a zaručuje hodnoty chráněné článkem 2 SEU, jakož i zásadu nezávislosti soudců zakotvenou v článku 47 Listiny.
- 30 Za těchto podmínek se Krajský správní soud ve Vilniusu (Vilniaus apygardos administracinis teismas) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Musí být hodnoty demokracie, právního státu, dodržování lidských práv a spravedlnosti, které jsou zakotveny v článku 2 SEU, jakož i čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU vykládány v tom smyslu, že zákonodárné a výkonné moci členských států přiznávají neomezenou a výlučnou diskreční pravomoc stanovit prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů plat soudců ve výši, která závisí výlučně na vůli zákonodárné a výkonné moci?
- 2) Musí být čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU a článek 47 Listiny, který se mimo jiné týká nezávislosti soudců, vykládány v tom smyslu, že členským státům umožňují zavést prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů pravidla, podle kterých je plat soudců stanoven na nižší úrovni, než jsou odměny či honoráře stanovené státem pro příslušníky jiných právnických profesí?“

Řízení před Soudním dvorem

- 31 Rozhodnutím Soudního dvora ze dne 23. ledna 2024 byly věci C-146/23 a C-374/23 spojeny pro účely ústní části řízení a rozsudku.

K pravomoci Soudního dvora a přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci C-374/23

- 32 Litevská vláda v písemném vyjádření na prvním místě tvrdí, že Soudní dvůr nemá pravomoc rozhodovat o otázkách položených předkládajícím soudem, jelikož unijní právo neupravuje výši platu vnitrostátních soudců ani způsoby jeho určení, výpočtu nebo vyplácení.
- 33 Tato argumentace se však ve skutečnosti týká výkladu ustanovení primárního unijního práva, která předkládající soud zmiňuje ve svých otázkách. Výklad těchto ustanovení přitom zjevně spadá do pravomoci Soudního dvora na základě článku 267 SFEU. Organizace soudnictví v členských státech sice spadá do pravomoci těchto států, avšak členské státy musí při výkonu této pravomoci dodržovat povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. května 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, bod 111, a rozsudek ze dne 9. ledna 2024, G. a další (Jmenování soudců obecných soudů v Polsku), C-181/21 a C-269/21, EU:C:2024:1, body 57 a 58], zejména pokud stanoví způsoby určení platu soudců.

- 34 Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU se mimoto má z věcného hlediska vztahovat na každého soudce nebo vnitrostátní soud způsobilé rozhodovat o otázkách, které se týkají výkladu nebo uplatňování unijního práva, a spadají tudíž do oblastí pokrytých tímto právem ve smyslu tohoto ustanovení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. července 2024, Hann-Invest a další, C-554/21, C-622/21 a C-727/21, EU:C:2024:594, bod 36 a citovaná judikatura). Tak je tomu zejména v případě obou žalobkyň v původním řízení ve věci C-374/23, které jsou soudkyněmi u Krajského soudu ve Vilniusu (Vilniaus apygardos teismas).
- 35 Z toho plyne, že otázky položené ve věci C-374/23 spadají do pravomoci Soudního dvora.
- 36 Na druhém místě litevská vláda namítá nepřípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce z důvodu, že položené otázky nemají žádný vztah ke skutkovým okolnostem a předmětu sporu v původním řízení, a požadovaný výklad tudíž není nezbytný pro rozhodnutí tohoto sporu. Litevská vláda tedy zdůrazňuje, že v projednávaném případě není zpochybněno žádné vnitrostátní opatření zaměřené konkrétně na snížení platu soudců a během předmětného období platy litevských soudců pravidelně rostly.
- 37 Podle ustálené judikatury v této souvislosti platí, že je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené článkem 267 SFEU věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání rozsudku, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade. Z toho plyne, že k otázkám týkajícím se unijního práva se váže domněnka relevance a týkají-li se položené otázky výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout. Odmítnutí Soudního dvora rozhodnout o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem je tedy možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 18. května 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, body 115 a 116 a citovaná judikatura).
- 38 Z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce přitom vyplývá, že k předkládajícímu soudu byla podána žaloba na náhradu škody proti Litevské republice, v níž je v podstatě tvrzeno, že diskreční pravomoc, kterou údajně disponují zákonodárná a výkonná moc tohoto členského státu při určování platu soudců, je v rozporu se zásadou nezávislosti soudců. V této souvislosti si předkládající soud za účelem rozhodnutí o této žalobě klade otázku, zda způsoby určení tohoto platu a jeho výše jsou v souladu s touto zásadou, která vyplývá z článku 2 a čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, jakož i z článku 47 Listiny.
- 39 Odpověď na otázky položené ve věci C-374/23, které se týkají výkladu těchto ustanovení, se proto jeví jako nezbytná k tomu, aby předkládající soud mohl rozhodnout o sporu v původním řízení.
- 40 Z toho plyne, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci C-374/23 je přípustná.

K předběžným otázkám

- 41 Úvodem je třeba v rozsahu, v němž se druhá otázka ve věci C-374/23 týká výkladu článku 47 Listiny, zdůraznit, že uznání práva na účinnou právní ochranu v daném případě předpokládá, že se osoba, která je uplatňuje, dovolává práv nebo svobod zaručených unijním právem nebo že je proti této osobě vedeno stíhání, které představuje uplatňování unijního práva ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny [rozsudek ze dne 22. února 2022, RS (Účinek rozsudků ústavního soudu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 34 a citovaná judikatura].
- 42 Z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce přitom nevyplývá, že by SR a RB splňovaly některou z těchto podmínek.
- 43 V souladu s čl. 51 odst. 1 Listiny se tedy její článek 47 jako takový ve věci C-374/23 nepoužije. Avšak vzhledem k tomu, že čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ukládá všem členským státům povinnost stanovit prostředky nezbytné k zajištění účinné právní ochrany, ve smyslu zejména článku 47 Listiny, v oblastech pokrytých unijním právem, musí být posledně uvedené ustanovení náležitě zohledněno pro účely výkladu čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU [rozsudek ze dne 20. dubna 2021, Republika, C-896/19, EU:C:2021:311, body 44 a 45, a rozsudek ze dne 22. února 2022, RS (Účinek rozsudků ústavního soudu), C-430/21, EU:C:2022:99, body 36 a 37].
- 44 Po tomto upřesnění musí být otázky položené ve věcech C-146/23 a C-374/23, které je třeba zkoumat společně, chápány tak, že jejich podstatou je, zda čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ve spojení s článkem 2 SEU musí být vykládán v tom smyslu, že zásada nezávislosti soudců brání tomu, aby:
- zákonodárná a výkonná moc členského státu podle svého uvážení stanovily v právní úpravě tohoto členského státu způsoby určení platu soudců;
  - se zákonodárná a výkonná moc členského státu odchýlily od právní úpravy tohoto členského státu, která objektivně definuje způsoby určení platu soudců, tím, že se rozhodnou zvýšit tento plat o menší částku, než je stanoveno touto právní úpravou, či dokonce zmrazit nebo snížit výši uvedeného platu.
- 45 V této souvislosti ani článek 2 SEU, ani čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, ani žádné jiné ustanovení unijního práva neukládají členským státům povinnost zvolit si určitý ústavní model upravující vztahy a vzájemné vazby mezi jednotlivými složkami státní moci, zejména pokud jde o definici a vymezení jejich pravomocí. Na základě čl. 4 odst. 2 SEU ctí Unie národní identitu členských států, která spočívá v jejich základních politických a ústavních systémech. Členské státy jsou nicméně při volbě svých ústavních modelů povinny vyhovět požadavkům, které pro ně vyplývají z unijního práva [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. února 2022, RS (Účinek rozsudků ústavního soudu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 43 a citovaná judikatura].
- 46 V souladu s ustálenou judikaturou připomenutou v bodě 33 tohoto rozsudku totiž platí, že i když organizace soudnictví v členských státech spadá do pravomoci těchto států, jsou tyto státy nicméně při výkonu této pravomoci povinny dodržovat povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva a zejména z článku 2 a čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. února 2022, RS (Účinek rozsudků ústavního soudu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 38 a citovaná judikatura]. Je tomu tak zejména tehdy, když členské státy stanoví způsoby určení platu soudců.

- 47 Článek 19 SEU, který vyjadřuje hodnotu právního státu zakotvenou v článku 2 SEU, pověřuje vnitrostátní soudy a Soudní dvůr úkolem zaručit plné uplatňování unijního práva ve všech členských státech a soudní ochranu práv, která pro jednotlivce z unijního práva vyplývají. Za tímto účelem je ochrana nezávislosti těchto orgánů zásadní [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. března 2021, A. B. a další (Jmenování soudců Nejvyššího soudu – Odvolání), C-824/18, EU:C:2021:153, body 108 a 115 a citovaná judikatura].
- 48 Požadavek nezávislosti soudů, který je inherentní posláním rozhodovat jako soud, je totiž součástí podstaty základního práva na účinnou právní ochranu a na spravedlivý proces, které má zásadní význam jakožto záruka ochrany všech práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva, a jako záruka zachování společných hodnot členských států uvedených v článku 2 SEU, zejména hodnoty právního státu (rozsudek ze dne 11. července 2024, Hann-Invest a další, C-554/21, C-622/21 a C-727/21, EU:C:2024:594, bod 49, a rozsudek ze dne 29. července 2024, Valančius, C-119/23, EU:C:2024:653, bod 46).
- 49 Pojem nezávislosti soudů zejména předpokládá, že dotýčný orgán vykonává soudní funkce zcela samostatně, není hierarchicky na nikoho vázán ani není nikomu podřízen a od nikoho nepřijímá příkazy či pokyny jakéhokoli původu, čímž je chráněn před vnějšími zásahy nebo tlaky, které by mohly narušit nezávislost rozhodování jeho členů a ovlivnit jejich rozhodnutí. Stejně jako neodvolatelnost členů dotčeného orgánu představuje přitom platové ohodnocení těchto členů úměrné významu funkcí, které vykonávají, významnou záruku nezávislosti soudců (rozsudek ze dne 27. února 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, body 44 a 45, a rozsudek ze dne 7. února 2019, Escribano Vindel, C-49/18, EU:C:2019:106, bod 66).
- 50 Konkrétně v souladu se zásadou dělby moci, která charakterizuje fungování právního státu, musí být zaručena nezávislost soudů na zákonodárné a výkonné moci [rozsudek ze dne 19. listopadu 2019, A. K. a další (Nezávislost kárného kolegia Nejvyššího soudu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 124; rozsudek ze dne 20. dubna 2021, Repubblica, C-896/19, EU:C:2021:311, bod 54, a rozsudek ze dne 22. února 2022, RS (Účinek rozsudků ústavního soudu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 42].
- 51 Samotná skutečnost, že se zákonodárná a výkonná moc členského státu podílejí na určování platu soudců, však nemůže sama o sobě založit závislost soudců na této moci ani vyvolat pochybnosti o jejich nezávislosti či nestrannosti. Jak Evropská komise zdůraznila v písemném vyjádření, členské státy mají široký prostor pro uvážení při sestavování rozpočtu a rozhodování mezi jednotlivými položkami veřejných výdajů. Tento široký prostor pro uvážení zahrnuje určení způsobu výpočtu těchto výdajů a zejména platů soudců. Vnitrostátní zákonodárná a výkonná moc mají totiž nejlepší předpoklady k tomu, aby zohlednily zvláštní socioekonomický kontext členského státu, ve kterém musí být tento rozpočet sestaven a nezávislost soudců zaručena.
- 52 Nic to však nemění na tom, že vnitrostátní pravidla týkající se platu soudců nesmí u jednotlivců vyvolat legitimní pochybnosti stran neovlivnitelnosti dotýčných soudců ve vztahu k vnějším skutečnostem a jejich neutralitě ve vztahu ke střetávajícím se zájmům (obdobně viz rozsudek ze dne 20. dubna 2021, Repubblica, C-896/19, EU:C:2021:311, body 56 a 57).
- 53 Za tímto účelem mohou charty, zprávy a jiné dokumenty vypracované orgány Rady Evropy nebo v rámci systému Organizace spojených národů poskytnout relevantní vodítka pro výklad unijního práva, pokud byla v této oblasti přijata vnitrostátní ustanovení.

- 54 Pokud jde na prvním místě o způsoby určení platu soudců, je zaprvé v souladu se zásadou právní jistoty důležité, aby byly tyto způsoby stanoveny zákonem, který může počítat s účastí sociálních partnerů, zejména organizací zastupujících dotyčné soudce. V tomto kontextu přispívá transparentnost legislativního postupu k zajištění nezávislosti soudců.
- 55 Bod 11 „Základních zásad nezávislosti soudnictví“, které přijal sedmý Kongres Organizace spojených národů pro předcházení trestné činnosti a zacházení s pachateli, jenž se konal v Miláně od 26. srpna do 6. září 1985, v této souvislosti stanoví, že přiměřený plat soudců musí být „zaručen zákonem“. Stejně tak doporučení Výboru ministrů Rady Evropy CM/Rec(2010)12, nazvané „Soudci: nezávislost, efektivnost a odpovědnost“, které bylo přijato dne 17. listopadu 2010 (dále jen „doporučení Výboru ministrů z roku 2010“), v bodě 53 uvádí, že „[h]lavní pravidla systému odměňování soudců z povolání by měla být stanovena zákonem“.
- 56 Kromě toho zásada nezávislosti soudců ve spojení se zásadou právní jistoty vyžaduje, aby způsoby určení jejich platu byly objektivní, předvídatelné, stabilní a transparentní, aby byl vyloučen jakýkoli svévolný zásah ze strany zákonodárné nebo výkonné moci dotyčného členského státu.
- 57 Zadruté, jak bylo uvedeno v bodě 49 tohoto rozsudku, skutečnost, že soudci pobírají plat úměrný významu funkcí, které vykonávají, představuje významnou záruku nezávislosti soudců.
- 58 Z judikatury vycházející z rozsudku ze dne 7. února 2019, *Escribano Vindel* (C-49/18, EU:C:2019:106, body 70, 71 a 73), v této souvislosti vyplývá, že plat soudců musí být s ohledem na socioekonomický kontext dotyčného členského státu dostatečně vysoký, aby jim poskytoval určitou ekonomickou nezávislost, která je může chránit před rizikem, že by případné vnější zásahy nebo tlaky mohly narušit neutralitu rozhodnutí, která musí přijmout. Výše tohoto platu tedy musí být taková, aby chránila soudce před rizikem korupce.
- 59 Bod 54 de la doporučení Výboru ministrů z roku 2010 uvádí, že „[p]lat soudců by měl odrážet jejich roli a odpovědnost a měl by být na takové úrovni, aby je ochránil před veškerými tlaky usilujícími o ovlivnění jejich rozhodnutí“. Bod 57 důvodové zprávy k tomuto doporučení uvádí, že „[a]dekvátní výše platu je klíčovým prvkem boje proti korupci soudců a má je chránit před možnými tlaky“.
- 60 Plat soudců se tedy může lišit v závislosti na počtu odpracovaných let a povaze funkcí, které jsou jim svěřeny. V každém případě musí vždy být úměrný významu funkcí, které vykonávají.
- 61 Posouzení adekvátnosti platu soudců předpokládá, že vedle běžné platové základny se zohlední i různé příplatky a náhrady, které pobírají, a to zejména na základě odpracovaných let nebo na základě funkcí, které jsou jim svěřeny, ale zohlední se také případné osvobození od příspěvků na sociální zabezpečení.
- 62 Adekvátnost platu soudců musí být navíc posuzována s přihlédnutím k ekonomické, sociální a finanční situaci dotyčného členského státu, jak generální advokát v podstatě uvedl v bodě 49 svého stanoviska. Z tohoto hlediska je vhodné porovnat průměrný plat soudců s průměrnou mzdou v uvedeném státě, jak je zdůrazněno zejména v hodnotící zprávě o evropských soudních systémech, kterou v roce 2020 vypracovala Evropská komise pro efektivitu justice (CEPEJ) (s. 68).
- 63 Kromě toho, jak vyplývá z této zprávy (s. 67), v zájmu zajištění nezávislosti soudců a obecněji kvality soudnictví v právním státě by „[p]olitiky v oblasti justice měly zohledňovat i mzdy jiných právnických profesí, aby se povolání soudce stalo atraktivním pro vysoce kvalifikované právníky“.

Nelze z toho však dovodit, že zásada nezávislosti soudců brání tomu, aby soudci pobírali nižší plat, než je průměrná odměna jiných právních odborníků, zejména těch, kteří vykonávají svobodné povolání, jako jsou advokáti, jelikož tito se zjevně nacházejí v jiné situaci než soudci.

- 64 Zatřetí způsoby určení platu soudců musí být možné podrobit účinnému soudnímu přezkumu v souladu s procesními pravidly stanovenými právem dotyčného členského státu.
- 65 Pokud jde na druhém místě o možnost zákonodárné a výkonné moci členského státu odchýlit se od vnitrostátní právní úpravy, která objektivně definuje způsoby určení platu soudců, tím, že se rozhodnou zvýšit tento plat o menší částku, než je stanoveno touto právní úpravou, či dokonce zmrazit nebo snížit výši uvedeného platu, přijetí takových odchýlných opatření musí rovněž splňovat řadu požadavků.
- 66 Zaprvé musí být takové odchýlné opatření, jako je opatření uvedené v předchozím bodě, stejně jako obecná pravidla pro určení platu soudců, od nichž se odchyluje, stanoveno zákonem. Mimoto pravidla odměňování soudců stanovená v tomto odchýlném opatření musí být objektivní, předvídatelná a transparentní.
- 67 Zadruhé musí být uvedené odchýlné opatření odůvodněno cílem obecného zájmu, jako je požadavek odstranění nadměrného schodku veřejných financí ve smyslu čl. 126 odst. 1 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. února 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, bod 46, a rozsudek ze dne 7. února 2019, Escribano Vindel, C-49/18, EU:C:2019:106, bod 67).
- 68 Jak ovšem uvedl generální advokát v bodě 60 svého stanoviska, možnost členského státu uplatnit takový požadavek nepředpokládá, že vůči němu byl zahájen postup podle protokolu (č. 12) o postupu při nadměrném schodku, který je přílohou Smlouvy o EU a Smlouvy o FEU.
- 69 Rozpočtové důvody pro přijetí opatření odchylujícího se od obecných pravidel odměňování soudců musí být jasně zformulovány. Mimoto s výhradou řádně odůvodněných výjimečných okolností nesmí být tato opatření konkrétně zaměřena pouze na členy vnitrostátních soudů a musí být součástí obecnějšího rámce, jehož cílem je zajistit, aby se na rozpočtovém úsilí podílel větší počet osob zaměstnaných ve vnitrostátní veřejné správě (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. února 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, bod 49, a rozsudek ze dne 7. února 2019, Escribano Vindel, C-49/18, EU:C:2019:106, bod 67).
- 70 V této souvislosti bod 54 doporučení Výboru ministrů z roku 2010 stanoví, že „[b]y měla být zavedena zvláštní právní ustanovení za účelem ochrany proti snížení platu, které by se týkalo konkrétně soudců“. Jak je naproti tomu upřesněno v bodě 57 důvodové zprávy k tomuto doporučení, „[u]stanovení, jehož cílem je nesnižovat konkrétně plat soudců, nebrání snížení platu v rámci veřejných politik zaměřených na obecné snížení mezd osob zaměstnaných ve veřejné správě“.
- 71 Pokud tedy členský stát přijme opatření spočívající v omezení rozpočtu, která se týkají jeho úředníků a státních zaměstnanců, může se ve společnosti vyznačující se solidaritou, jak zdůrazňuje článek 2 SEU, rozhodnout uplatnit tato opatření i na vnitrostátní soudce.
- 72 Zatřetí je třeba uvést, že v souladu se zásadou proporcionality, která je obecnou zásadou unijního práva [rozsudek ze dne 8. března 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Přímý účinek), C-205/20, EU:C:2022:168, bod 31], musí být takové odchýlné opatření, jako je opatření

uvedené v bodě 65 tohoto rozsudku, způsobilé zaručit dosažení sledovaného cíle obecného zájmu, musí se omezit na to, co je k dosažení tohoto cíle nezbytně nutné, a nesmí být nepřiměřeně uvedenému cíli, což znamená zvážit význam tohoto cíle a závažnost zásahu do zásady nezávislosti soudců.

- 73 Z tohoto důvodu však musí opatření této povahy, pokud se jeví jako vhodné k dosažení cíle obecného zájmu uvedeného v bodě 67 tohoto rozsudku, zůstat výjimečné a dočasné, jelikož nesmí být uplatňováno nad rámec doby nezbytné k dosažení sledovaného legitimního cíle, jako je odstranění nadměrného schodku veřejných financí.
- 74 Dopad uvedeného opatření na plat soudců nesmí být mimoto nepřiměřený sledovanému cíli.
- 75 Začtvrté ochrana nezávislosti soudců vyžaduje, aby navzdory tomu, že vůči nim bylo uplatněno opatření spočívající v rozpočtovém omezení, a i kdyby takové opatření souviselo s existencí závažné hospodářské, sociální a finanční krize, byla výše platu soudců vždy úměrná významu funkcí, které vykonávají, aby zůstali chráněni před vnějšími zásahy nebo tlaky, které by mohly ohrozit jejich nezávislost rozhodování a ovlivnit jejich rozhodnutí, a to v souladu s judikaturou připomenutou v bodě 49 tohoto rozsudku.
- 76 Zapáté musí být možné takové odchylné opatření, jako je opatření uvedené v bodě 65 tohoto rozsudku, podrobit účinnému soudnímu přezkumu za podmínek uvedených v bodě 64 tohoto rozsudku.
- 77 Ačkoli Soudnímu dvoru v rámci řízení podle článku 267 SFEU nepřísluší uplatňovat pravidla unijního práva na určitý případ, může za účelem poskytnutí užitečné odpovědi předkládajícím soudům poskytnout těmto soudům vodítka, která vychází ze spisů ve věcech v původním řízení a z písemných vyjádření, jež má k dispozici, a která těmto soudům umožní rozhodnout (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. června 1991, *Newton*, C-356/89, EU:C:1991:265, bod 10; rozsudek ze dne 16. července 2015, *CHEZ Razpredelenie Bulgaria*, C-83/14, EU:C:2015:480, bod 71, a rozsudek ze dne 7. listopadu 2024, *Centro di Assistenza Doganale Mellano*, C-503/23, EU:C:2024:933, bod 85).
- 78 Ve věci C-146/23 přísluší předkládajícímu soudu ověřit, zda – jak tvrdila polská vláda před Soudním dvorem – opatření odchylné od čl. 91 § 1c zákona o organizaci obecných soudů, která byla platná v letech 2022 a 2023, naplňovala cíl obecného zájmu spočívající v přerozdělení rozpočtových prostředků v kontextu pandemie covidu-19, agrese Ruské federace vůči Ukrajině a z toho plynoucího bezprecedentního nárůstu cen energií.
- 79 Vzhledem k tomu, že se článek 8 průvodního zákona ke státnímu rozpočtu na rok 2022 a článek 8 průvodního zákona ke státnímu rozpočtu na rok 2023 konkrétně týkaly platů soudců a státních zástupců, je třeba mít *prima facie* za to, že taková opatření mohou být v rozporu se zásadou nezávislosti soudců. Avšak s ohledem na úvahy uvedené v bodech 69 a 70 tohoto rozsudku a ve světle skutečností uvedených polskou vládou před Soudním dvorem nelze vyloučit, což musí nicméně ověřit předkládající soud, že tato opatření se sice týkají konkrétně soudců, avšak jsou součástí širších reforem, které se týkají rovněž platu jiných kategorií úředníků nebo státních zaměstnanců. Zejména podle těchto skutečností by mohla uvedená opatření ve skutečnosti směřovat k tomu, aby byla na soudce s časovým odstupem uplatněna opatření spočívající v rozpočtových omezeních, která byla na jiné kategorie úředníků nebo státních zaměstnanců uplatněna v předchozích letech.

- 80 Kromě toho se s výhradou ověření předkládajícím soudem jeví, že obě vnitrostátní ustanovení uvedená v předchozím bodě byla uplatňována pouze po dobu jednoho roku. Mzdová opatření dotčená v původním řízení tak podle všeho měla výjimečnou a dočasnou povahu, což zřejmě potvrzuje skutečnost, že mechanismus výpočtu platů stanovený v článku 91 zákona o organizaci obecných soudů nebyl zrušen a byl znovu uplatněn v roce 2024, jak polská vláda a Komise poznamenaly na jednání před Soudním dvorem.
- 81 Ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, dále vyplývá, že rovněž s výhradou ověření předkládajícím soudem nebyl soudce XL v důsledku těchto opatření zbaven práva pobírat plat, který byl s ohledem na ekonomický, sociální a finanční kontext dotčeného členského státu a průměrnou mzdou v tomto státě úměrný významu funkce, kterou tento soudce vykonával. Ačkoli tato opatření mohla vést ke ztrátě kupní síly XL, podle informací uvedených v tomto spise patrně nevedla ke snížení výše jeho platu, který byl zmrazen v roce 2021 a vzrostl o 4,37 % v roce 2022 a o 7,8 % v roce 2023. Polská vláda a Komise ostatně zdůraznily, že zahrnutím různých příplatků, jakož i osvobození polských soudců od příspěvků na sociální zabezpečení, které představuje úsporu téměř 14 % hrubého platu, zůstal jejich plat během tohoto období vyšší než trojnásobek průměrné mzdy v Polsku.
- 82 Konečně žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou Okresní soud v Bělostoku (Sąd Rejonowy w Białymstoku) podal ve věci C-146/23, stačí k potvrzení, že je možné provést účinný soudní přezkum mzdových opatření dotčených v původním řízení.
- 83 S výhradou ověření, která musí provést předkládající soud, se tedy nejeví, že by článek 8 průvodního zákona ke státnímu rozpočtu na rok 2022 a článek 8 průvodního zákona ke státnímu rozpočtu na rok 2023 porušovaly požadavky plynoucí ze zásady nezávislosti soudců, jak vyplývá z čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU ve spojení s článkem 2 SEU.
- 84 Z údajů poskytnutých předkládajícím soudem ve věci C-374/23 vyplývá, že určení platu soudců krajských soudů (apygardos teismai) vychází z právního základu, kterým je článek 3 zákona o platech soudců, který stanoví, že platovou základnu stanoví každý rok zákonodárna a výkonná moc ve výši, která nemůže být nižší než v předchozím roce a musí zohledňovat řadu objektivních kritérií, jako jsou roční míra inflace v předchozím roce, která závisí na národním indexu spotřebitelských cen, výše měsíční minimální mzdy a vliv dalších faktorů ovlivňujících výši a vývoj průměrné mzdy ve veřejném sektoru. S ohledem na tyto skutečnosti a s výhradou ověření předkládajícím soudem se tyto způsoby jeví být objektivní, předvídatelné, stabilní a transparentní.
- 85 Za předpokladu, že by předkládající soud zamýšlel zpochybnit adekvátnost platu pobíraného soudkyněmi SR a RB, v bodě 62 tohoto rozsudku bylo uvedeno, že adekvátnost platu soudců musí být posuzována s přihlédnutím k ekonomické, sociální a finanční situaci dotčeného členského státu a porovnáním průměrného platu soudců s průměrnou mzdou v uvedeném státě.
- 86 Jak přitom vyplývá z hodnotící zprávy o evropských soudních systémech, kterou v roce 2022 vypracovala CEPEJ (s. 80), v roce 2020 průměrný hrubý plat litevských soudců odpovídal na začátku kariéry 2,1 násobku průměrné hrubé mzdy v Litvě a 2,9 násobku této průměrné hrubé mzdy v případě soudců Nejvyššího soudu Litvy (Lietuvos Aukščiausiasis Teismas).

- 87 Je pravda, že předkládající soud poukazuje rovněž na daňovou reformu, k níž došlo v roce 2019 a která vedla ke snížení nominálního platu těchto soudců. Avšak vzhledem k tomu, že v předkládacím rozhodnutí není o této reformě nic uvedeno, dovolávání se skutečnosti, že se vztahuje i na soudce, nemůže sama o sobě postačovat k učinění závěru, že došlo k porušení zásady nezávislosti soudců.
- 88 Proto a s výhradou ověření, která musí provést předkládající soud, se ve věci C-374/23 nejeví, že by způsoby určení platu pobíraného soudkyněmi SR a RB v období, o které jde v původním řízení, byly v rozporu s touto zásadou.
- 89 Konečně žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou v této věci podal Krajský správní soud ve Vilniusu (Vilniaus apygardos administracinis teismas), stačí k potvrzení, že v uvedené věci je možné provést účinný soudní přezkum mzdových opatření dotčených v původním řízení.
- 90 S ohledem na výše uvedené je třeba na otázky položené ve věcech C-146/23 a C-374/23 odpovědět, že čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ve spojení s článkem 2 SEU musí být vykládán v tom smyslu, že zásada nezávislosti soudců nebrání tomu, aby:
- zákonodárná a výkonná moc členského státu určovaly plat soudců, pokud při tomto určení nejednají svévolně, ale dodržují podmínky, které:
    - jsou stanoveny zákonem,
    - jsou objektivní, předvídatelné a transparentní,
    - zajišťují soudcům plat úměrný významu funkce, kterou vykonávají, s přihlédnutím k ekonomické, sociální a finanční situaci dotčeného členského státu a průměrné mzdě v tomto členském státě a
    - mohou být předmětem účinného soudního přezkumu v souladu s procesními podmínkami stanovenými právem uvedeného členského státu;
  - se zákonodárná a výkonná moc členského státu odchýlily od vnitrostátní právní úpravy, která objektivně definuje způsoby určení platu soudců, tím, že se rozhodnou zvýšit tento plat o menší částku, než je stanoveno touto právní úpravou, či dokonce zmrazit nebo snížit výši uvedeného platu, pokud takové odchylné opatření není přijato svévolně, ale:
    - je stanoveno zákonem,
    - stanoví objektivní, předvídatelná a transparentní pravidla odměňování,
    - je odůvodněno cílem obecného zájmu sledovaným v rámci opatření, která se s výhradou řádně odůvodněných výjimečných okolností netýkají konkrétně soudců, ale obecně se týkají odměňování kategorií úředníků nebo státních zaměstnanců,

- je nezbytné a striktně přiměřené k dosažení tohoto cíle, což předpokládá, že zůstává výjimečné a dočasné a nemá vliv na adekvátnost platu soudců ve vztahu k významu funkcí, které vykonávají, a
- může být předmětem účinného soudního přezkumu v souladu s procesními podmínkami stanovenými právem dotyčného členského státu.

K nákladům řízení

- 91 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původních řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporům probíhajícím před předkládajícími soudy, jsou k rozhodnutí o nákladech řízení příslušné uvedené soudy. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ve spojení s článkem 2 SEU musí být vykládán v tom smyslu, že zásada nezávislosti soudců nebrání tomu, aby:

- **zákonodárná a výkonná moc členského státu určovaly plat soudců, pokud při tomto určení nejednají svévolně, ale dodržují podmínky, které:**
  - jsou stanoveny zákonem,
  - jsou objektivní, předvídatelné a transparentní,
  - zajišťují soudcům plat úměrný významu funkce, kterou vykonávají, s přihlédnutím k ekonomické, sociální a finanční situaci dotyčného členského státu a průměrné mzdě v tomto členském státě a
  - mohou být předmětem účinného soudního přezkumu v souladu s procesními podmínkami stanovenými právem uvedeného členského státu;
- **se zákonodárná a výkonná moc členského státu odchýlily od vnitrostátní právní úpravy, která objektivně definuje způsoby určení platu soudců, tím, že se rozhodnou zvýšit tento plat o menší částku, než je stanoveno touto právní úpravou, či dokonce zmrazit nebo snížit výši uvedeného platu, pokud takové odchýlné opatření není přijato svévolně, ale:**
  - je stanoveno zákonem,
  - stanoví objektivní, předvídatelná a transparentní pravidla odměňování,
  - je odůvodněno cílem obecného zájmu sledovaným v rámci opatření, která se s výhradou řádně odůvodněných výjimečných okolností netýkají konkrétně soudců, ale obecně se týkají odměňování kategorií úředníků nebo státních zaměstnanců,

- je nezbytné a striktně přiměřené k dosažení tohoto cíle, což předpokládá, že zůstává výjimečné a dočasné a nemá vliv na adekvátnost platu soudců ve vztahu k významu funkcí, které vykonávají, a
- může být předmětem účinného soudního přezkumu v souladu s procesními podmínkami stanovenými právem dotyčného členského státu.

Podpisy